

Förslag till föreskrifter och skötselplan för
Nämdöskärgårdens nationalpark och ny
skötselplan för Långviksskärs naturreservat
diarienummer NV-02554-18

Stockholm 15 oktober

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Remissyttrande från Svenska Turistföreningen avseende Förslag till föreskrifter och skötselplan för Nämdöskärgårdens nationalpark

Svenska Turistföreningen har tagit del av förslaget och lämnar remissyttrande enligt nedan.

Om Svenska Turistföreningen

STF grundades 1885 som en ideell förening med syfte att främja natur- och kulturturism i Sverige. Sedan dess har föreningen växt till över 200 000 medlemmar. STF får människor att upptäcka Sverige. Vi inspirerar till resande, aktiviteter och såväl stora som små äventyr som ger unika natur- och kulturopplevelser runtom i Sverige. Vi vill också vara ett naturligt val för alla som vill engagera sig i och medverka till att fler får möjligheter till upplevelser som utgår från natur och kultur.

För att människor ska kunna resa och uppleva arbetar vi med såväl kunskaps- och informationsspridning som påverkansarbete. Kunskap handlar om att tillgängliggöra, och tillgängliggöra Sverige är precis det som STF vill åstadkomma. Hållbarhet är centralt i allt vi gör och ett av våra övergripande mål är ett Sverige där det är enkelt och inspirerande att turista hållbart.

En viktig förutsättning för att kunna upptäcka Sverige är att det finns boenden runt om i hela landet. STF driver därför, i egen regi och tillsammans med anslutna boenden, cirka 250 vandrarhem, hotell, fjällstationer och fjällstugor från söder till norr, från lägen mitt i city till väglöst land. Runt 65 lokalavdelningar anordnar en mängd lokala aktiviteter och internationellt samarbetar STF med ERA, European Ramblers Association. STF ger ut medlemstidningen Turist.

Bakgrund

Sveriges nationalparker ska bidra till att vårt nationella naturarv bevaras. Nationalparkerna har betydelse både som skyddade naturlandskap med höga naturvärden och som besöksmål för den naturintresserade allmänheten.

Enligt § 1 nationalparksförordningen (1987:938) bildas Nämndöskärgårdens nationalpark med följande syfte: ”Bevara ett representativt och variationsrikt havs- och skärgårdslandskap i Östersjön i väsentligen oförändrat skick.”

Syftet ska uppnås genom att:

- Minimera negativ påverkan på områdets naturvärden och inte tillåta exploaterande verksamhet.
- Införa nödvändiga regleringar för att bevara marina miljöer.
- Bedriva ändamålsenlig skötsel för att bevara och utveckla områdets naturvärden.
- Genomföra ändamålsenliga åtgärder för att ge allmänheten tillgång till nationalparkens natur- och upplevelsevärden.

Hur syftet ska uppnås beskriver en huvudsaklig förvaltningsinriktning av området. De två första punkterna uppnås i första hand genom införande av regleringar medan de två senare främst uppnås genom nationalparkens skötsel.

STF har getts möjlighet att uttala sig med anledning av framtaget förslag till föreskrifter och skötselplan för området.

STFs mening gällande föreslagna föreskrifter och föreslagen skötselplan för nationalparken

Enligt STF:s riktlinjer som fastslogs av riksstämman 2020 anser föreningen att *nationalparker* utgör en bra förvaltningsform för att bevara värdefull natur och stimulera till friluftsliv och turism. Fler områden bör därför göras till nationalparker, särskilt i fjällen och kustlandskapen. STF anser att kravet på statligt ägande kan lägga hinder mot utvidgandet och bildandet av nationalparker och att detta krav därför borde kunna slopas

STFs synpunkter på förslaget till föreskrifter

- Det är STF:s mening att de regleringar som föreslås i föreskrifterna i allt väsentligt är rimliga för att uppnå syftet med skyddet av området.
- Föreskrifternas konsekvenser för besökare, inklusive föreningar och företag, får anses ringa. Tillståndsplikt vid arrangemang överstigande 150 personer är generöst i sammanhanget.
- STF menar att det är positivt att inget förbud finns mot kommersiell verksamhet, samt att tidigare förbud i naturreservatsföreskrifter mot turbåtar

utan länsstyrelsens tillstånd är borttaget i de nya nationalparksföreskrifterna.

Skötselplan

I skötselplanen anges de fem upplevelsevärden som är prioriterade att bevara och underlätta för besökare att ta del av. Dessa är:

- Vida vyer och skärgårdslandskap
- Möte med skärgårdens fåglar och säl
- Livet under ytan
- Skärgårdsöarnas variationsrika natur
- Skärgårdsliv i gångna tider

Det är STF:s mening att dessa upplevelsevärden är väl valda och att området, när det är nationalpark, kommer att locka fler besökare med utgångspunkt i dessa än vad som är fallet idag. Det är med anledning av det av yttersta vikt att förvaltningen av området har de resurser som krävs för att sköta och underhålla området. Här kan nämnas bl a friluftsanordningar och leder som finns i syfte att tillgängliggöra området för besökare. Detta är av största vikt för att undvika problem i form av störning för lokalbefolkning, djur och slitage av natur.

STF är djupt kritiska till att regeringen kraftigt skurit ned anslagen till skötsel av statliga naturreservat och nationalparker. Trots att mer medel föreslagits i regeringens budgetproposition för 2025 så visar våra beräkningar att finansieringen per skyddat område fortfarande har minskat med 34 procent jämfört med 2017. Länsstyrelsernas skötsel av skyddade områden är därmed mycket ansträngd och detta riskerar permanenta skador samt att färre människor kan välkomnas ut i dessa naturreservat och nationalparker. Naturvårdsverket har även själva i remissammanställningen framfört att resurser i dagsläget saknas för att inrätta ett nytt Naturum till Nämöskärgårdens nationalpark.

STF tillstyrker Naturvårdsverkets förslag om att i nationalparken använda zoner för att syftet med skyddet av området ska kunna nås och för att tydliggöra för besökare vad dessa kan förvänta sig av olika delar av området i termer av tillgänglighet, information mm. Det är vidare STF:s mening att de tre zoner, från 1) Stillhetszon till 2) Lågaktivitetszon och 3) Högaktivitetszon, verkar vara väl valda utifrån områdets karaktär och syftet med skyddet av området. STF ser positivt på att det inom zon 3 erbjuds service i form av till exempel dricksvatten, sophantering och rastmöjlighet inomhus. Den typen av anpassningar kan kapa trösklar så att fler vill komma ut i naturen.

STF tillstyrker vidare att, som Naturvårdsverkets skriver, "Förvaltaren ska arbeta utifrån ett inkluderande förhållningssätt. Det innebär att i förvaltningen ta hänsyn

till perspektiv och funktion för en mångfald av besökare och omfatta barn såväl som äldre, olika könstillhörighet, nationaliteter, ovana och naturvana besökare och så vidare.”

Vad gäller information om området som besöksmål och inom området anser STF att en nationalpark – som åtnjuter det starkaste naturskyddet och som representerar unik och storslagen natur – ska vara en förebild för andra naturområden. Friluftsföreningar som STF, med stor kunskap om friluftsutövarens behov och önskemål, kan med sin kunskap med fördel involveras i det arbetet, inte minst vad gäller skyltning och markering av leder.

STF vill understryka vikten av att förvaltaren, vilket också framgår av underlaget, ska verka för allmänna och tillgänglighetsanpassade kommunikationer till nationalparken för att dessa ska tillgängliggöras också för mindre resursstarka personer som vill uppleva Nämöskärgårdens höga naturvärden.

STF menar att det är eftersträvansvärt att det finns en bättre allmänt tillgänglig kollektivtrafik till nationalparken som möjliggör även dagsbesök genom att ankomsttider med lämpliga intervall finns. Vidare bör eventuella nya hållplatser namnges efter nationalparken för att underlätta för förstagångsbesökare som söker efter sin resa till nationalparken.

För att följa upp hur väl målsättningar för besökare nås samt att besök sker på ett för området hållbart vis, ska trender inom besökarantalet följas upp regelbundet. Besökarstudier bör också genomföras regelbundet för att följa upp hur olika målgrupper och besökare med olika förutsättningar upplever sitt besök och möjligheterna att ta del av nationalparkens upplevelsevärden. STF ser positivt på att besökarundersökningar genomförs och att resultatet av dessa tas om hand av förvaltningen i syfte att utveckla besökarens tillgänglighet till och upplevelse av området.

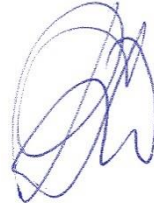
Naturvårdsverket skriver slutligen att ”Förvaltaren ska eftersträva delaktighet i förvaltningen. Att externa aktörer får insyn och kan bidra med kunskap skapar goda förutsättningar för att förvaltningen blir effektiv och ändamålsenlig. Olika typer av intressenter kan bjudas in till ett skötselråd som fungerar som ett forum för dialog i frågor om områdets förvaltning.”

Det har i rapportering i massmedia och via remissvar till Naturvårdsverket framkommit att flera i lokalbefolkningen upplever att dialogen under nationalparksprocessen varit mycket bristande. Det är för STF en mycket viktig utgångspunkt att bli lokalbefolkningens och lokala naturturismföretags kunskaper och intressen tillvaratas i förvaltningen av nationalparken. För att skapa en långsiktigt hållbar nationalpark är det av största vikt att lokalsamhället är involverat

och känner samägande till områdesskyddet. STF ser således positivt på användandet av ett skötselråd med syfte att tillvarata lokala intressen och kunskap för hållbar förankring, skötsel och utveckling av området.

Maria Ros Hjelm
Generalsekreterare och vd
Svenska Turistföreningen

Pia Jönsson Rajgård
Ordförande
Svenska Turistföreningen